

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ПАРТИН Г. О., ФАРІОН С. Я.

УДК 658.1: 65.011

Партин Г. О., Фаріон С. Я. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства

У статті проаналізовано економічний зміст й окреслено особливості поняття майнового потенціалу підприємства. Досліджено поняття «потенціал підприємства» і виділено основні підходи до його трактування. Розглянуто погляди науковців щодо сутності поняття «майно підприємства». Проаналізовано складові елементи майна підприємства, виділені згідно з чинним законодавством. Розмежовано типи майна за складовими елементами права: майно, яким володіє підприємство, і майно, яке перебуває в користуванні підприємства. Запропоновано порядок визначення майна, яке перебуває в користуванні підприємства. Окреслено внутрішні та зовнішні щодо підприємства чинники, які впливають на майновий потенціал. Досліджено економічну сутність майнового потенціалу підприємства та запропоновано визначення цього поняття.

Ключові слова: потенціал підприємства, майно, майновий потенціал підприємства, активи підприємства, капітал підприємства.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 28.

Партин Галина Остапівна – кандидат економічних наук, професор, кафедра фінансів, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Фаріон Соломія Ярославівна – аспірантка, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: malvapost@gmail.com

УДК 658.1: 65.011

Партын Г. О., Фаріон С. Я. Экономическая сущность имущественного потенциала предприятия

В статье проанализировано экономическое содержание и обозначены особенности понятия имущественного потенциала предприятия. Исследовано понятие «потенциал предприятия» и выделены основные подходы к его трактовке. Рассмотрены взгляды ученых относительно сущности понятия «имущество предприятия». Проанализированы составляющие элементы имущества предприятия, выделенные согласно действующему законодательству. Разграничены типы имущества по составляющим элементам права: имущество, которым владеет предприятие, и имущество, находящееся в пользовании предприятия. Предложен порядок определения имущества, которое находится в пользовании предприятия. Определены внутренние и внешние по отношению к предприятию факторы, влияющие на имущественный потенциал. Исследована экономическая сущность имущественного потенциала предприятия и предложены определения этого понятия.

Ключевые слова: потенциал предприятия, имущество, имущественный потенциал предприятия, активы предприятия, капитал предприятия.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 28.

Партын Галина Остаповна – кандидат экономических наук, профессор, кафедра финансов, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

Фаріон Соломія Ярославівна – аспірантка, Національний університет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандеры, 12, Львов, 79013, Украина)

E-mail: malvapost@gmail.com

UDC 658.1: 65.011

Partyn G. O., Farion S. Y. Economic Essence of Property Potential of a Company

The article analyses economic content and marks out specific features of the «property potential of a company» notion. It studies the «company potential» notion and marks out main approaches to its interpretation. It considers views of scientists with respect to the essence of the «company property» notion. It analyses component elements of the company property, specified in accordance with the current legislation. It differentiates types of property by component elements of the law: property owned by a company and property used by a company. It offers an order of identification of property used by a company. It identifies internal and external, with respect to a company, factors that influence property potential. It studies the economic essence of the property potential of a company and offers definitions of this notion.

Key words: company potential, property, property potential of a company, company assets, company capital.

Pic.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 28.

Partyn Galina O. – Candidate of Sciences (Economics), Professor, Department of Finance, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

Farion Solomiya Ya. – Postgraduate Student, National University «Lviv Polytechnic» (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: malvapost@gmail.com

У сучасних ринкових умовах, які характеризуються глобалізацією економічних відносин, їх нестабільністю і зростанням рівня конкуренції, важливого значення для підприємства набуває здатність ефективно сформувати і використовувати майнові ресурси, а також об'єктивно оцінювати та належним чином формувати і використовувати його майновий потенціал.

Сучасна економічна наука не дає однозначного визначення поняття майнового потенціалу підприємства. Водночас, окреслення сутності майнового потенціалу підприємства є важливою основою для подальших досліджень особливостей його формування, оцінювання та використання на підприємстві.

Теоретичні аспекти формування та використання потенціалу підприємства досліджено в працях таких

українських і зарубіжних економістів, як Абалкін Л. І., Анчишкін А. І., Архангельський В. М., Джаїн І. О., Калінеску Т. В., Краснокутська Н. С., Кузьмін О. Є., Лапін Є. В., Лукинов І. І., Марушков Р. В., Репіна І. М., Федонін О. С., Чухрай Н. І., Шевченко Д. К. та інші. Проблеми управління майновим потенціалом підприємства розкрито у працях таких вчених, як Добикіна О. К., Денисюк О. Г., Волков А. І. Однак в економічній літературі сьогодні не існує єдиного підходу до визначення сутності та складових майнового потенціалу підприємства, зокрема в роботах дослідників поняття майнового потенціалу часто ототожнюють з поняттями «майно підприємства», «активи», «капітал підприємства».

Цілі статті – дослідження існуючих підходів до трактування поняття майнового потенціалу підприєм-

ства, їх узагальнення та визначення сутності майнового потенціалу на основі аналізу складових майна підприємства, а також чинників, що впливають на можливості його ефективного формування, використання і нарощення.

Термін «потенціал» походить від латинського слова *potential*, що означає «сила», «міць», «потужність», «здатність», «приховані можливості», «спроможність бути». Словник іншомовних слів трактує поняття потенціал як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил та ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері [1, с. 440]. Зрозуміло, що таке визначення потенціалу є надто широким для використання в економічних дослідженнях, хоча і висвітлює його певні особливості.

На підставі проведеного аналізу літературних джерел [2 – 10] можна виділити п'ять основних підходів до визначення поняття «потенціал підприємства»: ресурсний, факторний, за потужністю, цільовий, з позицій можливостей і спроможностей підприємства.

Представники ресурсного підходу розглядають потенціал підприємства як сукупність або систему ресурсів, якими володіє суб'єкт господарювання. Факторний підхід визначає потенціал підприємства як сукупність елементів або факторів виробництва, що поєднуються у процесі виготовлення продукції та створюють нову вартість. Цільовий підхід розглядає потенціал підприємства як здатність досягнення певної мети, виконання поставлених завдань чи розв'язання поточних задач. Ототожнення потенціалу з потужністю значно звужує зміст цього поняття, оскільки виробнича потужність є лише однією з характеристик потенціалу. Підхід, що розглядає потенціал з позицій можливостей підприємства, трактує його як систему можливостей, тобто сукупність внутрішніх сил і наявність умов, що сприяють досягненню певної мети. Такий підхід найповніше розкриває сутність поняття потенціал підприємства та його суттєві ознаки [2 – 10].

Відтак, потенціал підприємства можна охарактеризувати як систему можливостей підприємства використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські та ін.) для виробництва продукції, забезпечення його сталого функціонування та розвитку, досягнення поточних і стратегічних завдань діяльності на ринку.

Для окреслення сутності майнового потенціалу підприємства необхідно розглянути економічний зміст поняття «майно підприємства». В економічній літературі, а також у законодавстві України існують певні розбіжності у трактуванні сутності поняття майна.

У Великому тлумачному словнику української мови зазначено, що майно – це речі, які комусь належать на правах власності [11]. Під річчю розуміють предмети матеріального світу, що спричиняють виникнення цивільних прав та обов'язків.

Цивільний кодекс України визначає, що майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки [12]. У Законі України «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12.07.2001 р. записано, що майном, яке може оцінюва-

тися, вважаються об'єкти в матеріальній формі, у тому числі: земельні ділянки, будівлі та споруди (включаючи їх невід'ємні частини), машини, обладнання, транспортні засоби тощо; паї, цінні папери, нематеріальні активи, зокрема об'єкти права нематеріальної власності; цілісні майнові комплекси всіх форм власності [13]. У Господарському кодексі України зазначено, що майно – це сукупність речей та інших цінностей, що мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів [14]. Існують також підходи, які визначають майно як матеріальні активи, що відповідно до нормативно-правових актів віднесені до основних засобів [15] або як необоротні активи та запаси, що відповідно до нормативно-правових актів віднесені до матеріальних цінностей, мають вартісне визначення, використовуються у діяльності і відображаються в балансі [16].

Узагальнивши вищесказане, можна зробити висновок, що у законодавстві України існує два підходи до трактування поняття «майно підприємства». Згідно з ширшим підходом до складу майна підприємства відносять його активи, відображені у балансі. Відтак до складу майна підприємства належать основні засоби підприємства, нематеріальні активи, незавершене будівництво, запаси, цінні папери, грошові кошти, дебіторська заборгованість. Вужчий підхід передбачає включення до складу майна підприємства довгострокових активів і запасів підприємства чи тільки обсягів його довгострокових активів..

Для детальнішого з'ясування сутності поняття «майно» розглянемо його трактування в економічній літературі (табл. 1).

Отже, майно підприємства характеризується не лише сукупністю матеріальних цінностей, якими володіє це підприємство, але і його майновими правами та зобов'язаннями інших суб'єктів господарювання.

Цивільний кодекс України зазначає, що майнові права є неспоживною річчю, тобто такою, що призначена для неодноразового використання і яка при цьому зберігає свій первісний вигляд протягом тривалого часу. Майнові права підприємства виникають на основі операцій з матеріальними активами і визнаються речовими правами [12]. Під речовим правом підприємства розуміють право, що забезпечує задоволення його інтересів шляхом безпосереднього впливу на річ, яка знаходиться у сфері господарського обігу. Обсяг речового права може бути повним, тобто право абсолютне (наприклад, право власності), або ж обмеженим (права на чужі речі) [23, с. 19].

Майнове зобов'язання передбачає обов'язковість вчинення зобов'язаною стороною певних дій, пов'язаних з матеріальними цінностями (наприклад, передачу в користування), у той час як інший суб'єкт має право вимагати від зобов'язаної сторони виконання її обов'язку [14]. Майнові зобов'язання на підприємстві найчастіше виникають внаслідок укладання договорів оренди, лізингу та виникнення заборгованості. Майнові обов'язки становлять «негативну» сторону майна, тобто вартість, на яку зменшуються майнові права суб'єкта господарювання.

Трактування поняття «майно» в економічній літературі

Автор(-и)	Трактування поняття «майно»
Бутинець Ф. Ф.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, які знаходяться у володінні юридичних та фізичних осіб; розрізняють майно рухоме, яке можна переміщати, і нерухоме у вигляді землі та прикріплених до неї об'єктів; 2) майнові права та зобов'язання юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна [17]
Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О. А., Юрій С. І.	Майно підприємства – сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей і боргових прав підприємства, джерелами формування яких є грошові та матеріальні внески засновників, доходи від цінних паперів; одержані кредити; капітальні вкладення і дотації з бюджетів; надходження від роздержавлення, у т. ч. приватизації власності; придбання майна в інших підприємств, організацій; благодійні внески та ін. [18]
Мочерний С. В.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, якими володіють фізичні та юридичні особи. Розрізняють майно рухоме (що переміщується) і нерухоме (земля й тісно пов'язані з нею об'єкти); 2) майнові права та зобов'язання юридичних і фізичних осіб – майно, що знаходиться на балансі підприємства [19]
Кузнєцов В., Михайленко О.	Майно – будь-які активи, матеріальні чи нематеріальні, рухомі та нерухомі, виражені в речах чи в правах, а також юридичні документи чи акти, які підтверджують право власності на такі активи чи інтерес в них [20]
Борисов А. Б.	Майно – 1) матеріальні цінності, речі, які знаходяться у власності юридичних і фізичних осіб. Розрізняють рухоме майно і нерухомість у вигляді землі і прикріплених до неї об'єктів; 2) майнові права і обов'язки юридичних і фізичних осіб, наприклад спадкове майно, майно, яке знаходиться на балансі підприємства, відповідальність за охорону майна [21]
Азрилиян А. Н.	Майно – 1) сукупність майнових прав і обов'язків, які належать громадянину чи юридичній особі (наприклад, спадкове майно або майно, яке знаходиться на балансі підприємства); 2) сукупність тільки майнових прав (наприклад права вимоги кредитора); 3) річ або сукупність речей, наприклад предмет купівлі-продажу, майнового найму чи поставки [22]

З огляду на вищесказане можна зробити висновок, що майном підприємства є сукупність його матеріальних цінностей, а також пов'язаних з ними майнових прав.

Важливим для подальшого дослідження є розмежування типів майна за такими елементами права, як володіння та користування. За цією ознакою варто виділити майно, яким володіє підприємство, і майно, що перебуває в користуванні підприємства. До першого типу належить майно, яке утримується підприємством на правах власності та відображене в його балансі. До другого типу належить майно, яким підприємство може користуватись у процесі своєї господарської діяльності. Користування як елемент права передбачає можливість вилучення корисних властивостей речі для задоволення потреб власника чи інших осіб. Структурно-логічна схема розмежування типів майна за елементами права представлена на *рис. 1*.

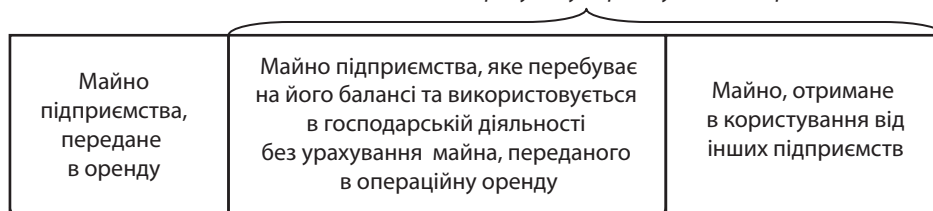
До складу майна, яке в конкретний момент часу перебуває в користуванні підприємства, належать активи,

які відображені в балансі підприємства, та отримані підприємством у користування майнові цінності на основі операційної оренди за мінусом майнових цінностей, переданих підприємством в фінансову та операційну оренду чи у тимчасове користування іншим підприємствам.

Об'єкти, що належать до складу майна у процесі здійснення господарської діяльності підприємства, відповідно до нормативно-правових актів України відображено в *табл. 2*.

При дослідженні складу майна, яке перебуває у користуванні підприємства, найдоцільніше використовувати підхід, наведений у Господарському кодексі України та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку для державного сектора. За цим підходом залежно від економічної форми майна у процесі здійснення господарської діяльності до майнових цінностей належать основні засоби, виробничі запаси, грошові кошти та цінні папери.

Майно, яке перебуває у користуванні підприємства

Майно, яким володіє підприємство

Рис. 1. Структурно-логічна схема розмежування типів майна підприємства за складовими елементами права

Складові елементи майна підприємства, виділені згідно чинного законодавства

Джерело (нормативно-правовий акт, автор)	Вид об'єктів					
	Нематеріальні активи	Основні засоби	Фінансові інвестиції	Дебіторська заборгованість	Виробничі запаси	Грошові кошти
Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-Ш від 12.07.2001 р. [13]	+	+	+		+	
Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [12]	+	+	+	+	+	+
Постанова Правління ФСС НВВ та ПЗУ «Про затвердження Порядку списання майна Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України» від 30.11.2010 № 49 [16]	+	+			+	
Наказ МНСУ «Про затвердження Порядку відчуження майна у системі МНС» від 01.04.2011 № 331 [15]		+				
Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [14]		+	+		+	+
Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектора [24]		+	+		+	+

Нематеріальні активи підприємства не варто включати до складу майнових цінностей, які перебувають у користуванні підприємства, через із їх нематеріальну природу та опосередковане використання у господарському процесі. Використовуючи нематеріальні активи, підприємство має змогу підвищити ефективність використання майнових цінностей, тобто нематеріальні активи можна розглядати як потенційне джерело нарощення майна підприємства.

Не доцільно відносити до складу майна, яке в конкретний момент часу перебуває в користуванні підприємства, його дебіторську заборгованість, оскільки її обсяг характеризує потенційну здатність до нарощення використовуваного цим підприємством майна.

Окрім цього, не треба включати до складу майнових цінностей, що перебувають у користуванні підприємства, активи, на які накладено арешт, тому що вони не можуть бути використані у поточній діяльності підприємства.

Порядок визначення майна, яке знаходиться у користуванні підприємства, представлено на рис. 2.

Як було зазначено, потенціал підприємства в першу чергу залежить від можливостей покращення поточного використання та залучення майнових ресурсів. Тому при аналізуванні майнового потенціалу доцільно насамперед досліджувати майно, яке перебуває в користуванні підприємства та оцінювати джерела його нарощування.

Майновий потенціал підприємства є цілісною системою, що охоплює сукупність підсистем та їхні взаємозв'язки, які утворюють нові характеристики та можливості. Сутність майнового потенціалу підприємства Денисюк О. Г. визначає як сукупність ресурсів, які контролюються підприємством в результаті минулих подій, функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах та використовуючи які підприємство очікує отримати економічні вигоди у майбутньому як результати господарської діяльності у формі чистого доходу, доданої вартості та чистого прибутку [27]. На думку Добикіної О. К., майновий потенціал характеризується величиною, складом і станом активів (перш за все, довгострокових), якими володіє і розпоряджається комерційна організація для досягнення своєї мети [28].

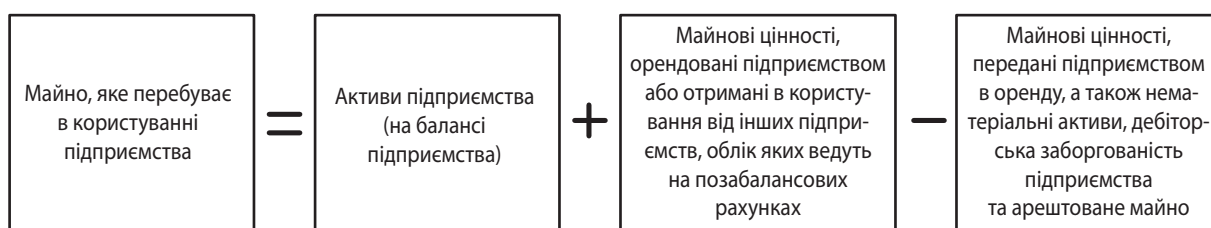

Рис. 2. Порядок визначення майна, яке перебуває у користуванні підприємства

Волков А. І. трактує майновий потенціал як сукупність мобілізованих та евентуальних виробничих активів, готових до випуску конкурентоспроможної продукції із використанням доступних технологій, які забезпечують створення доданої вартості [25].

Визначення визначення поняття майнового потенціалу підприємства, на нашу думку, містять ряд недоліків, а саме: неточність формулювання; відсутність системного підходу; розгляд потенціалу з позицій ресурсного підходу, що фактично передбачає зближення понять «майновий потенціал підприємства» і «ресурси чи активи підприємства»; оперування при дослідженні майнового потенціалу поняттям майна, яке є у власності підприємства, що не відображає динамізму діяльності підприємства в сучасних умовах. Крім того, у перших двох визначеннях майновий потенціал підприємства не включає мобілізаційних можливостей підприємства, що, на нашу думку, звужує сутність його поняття. Останнє трактування майнового потенціалу обмежує його тільки до виробничого майнового потенціалу і не враховує той факт, що підприємство може використовувати майно не тільки у виробничій сфері.

Майновий потенціал підприємства характеризується не тільки обсягами, структурою та станом його майна, а й можливостями щодо покращення його використання та оптимізації структури майна відповідно до завдань розвитку підприємства і зміни умов оточуючого підприємницького середовища. Можливості використання майнових цінностей підприємства та здатність до їх мобілізації залежать від впливу внутрішніх і зовнішніх щодо підприємства чинників, зокрема від обсягу майнових цінностей підприємства, рівня зношення основних засобів, значення фінансових результатів його діяльності, рівня використання потужностей, знань, умінь та навичок, досвіду та компетентності персоналу, а також від розвитку системи кредитування господарської діяльності підприємства та фондового ринку тощо.

На основі проведеного дослідження сутності понять «потенціал підприємства» та «майно підприємства» сформулюємо власне визначення поняття «майновий потенціал підприємства». Таким чином, майновий потенціал підприємства характеризує можливість ефективно використовувати майно, що перебуває у користуванні підприємства та при необхідності здійснювати його мобілізацію в процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства на ринку.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що потенціал підприємства можна охарактеризувати як систему можливостей підприємства використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні та управлінські) для виробництва продукції, забезпечення його сталого функціонування та розвитку, досягнення поточних і стратегічних завдань діяльності на ринку. На основі аналізу економічної літератури та законодавства України встановлено, що майно підприєм-

ства є сукупністю матеріальних цінностей, а також майнових прав, які виникають на їх основі. Здійснивши розмежування понять «майно, яким володіє підприємство» і «майно, яке перебуває у користуванні підприємства», обґрунтовано доцільність використання останнього як основи при дослідженні майнового потенціалу підприємства. На основі аналізу економічної літератури та попередніх досліджень встановлено, що майновий потенціал підприємства характеризує можливість ефективно використовувати майно, що перебуває у користуванні підприємства, і при необхідності здійснювати його мобілізацію в процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства на ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бибик С. П.** Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Бибик, Г. М. Сютя ; за ред. С. Я. Ермоленко ; Худож.-оформлювач Б. П. Бублик. – Харків : Фоліо, 2006. – 623 с.
2. **Федонін О. С.** Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк – К. : КНЕУ, 2004. – 316 с.
3. Лапин Е. В. Экономический потенциал предприятия : монография / Е. В. Лапин. – Сумы : ИТД «Университетская книга», 2004 – 359 с.
4. **Калінеску Т. В.** Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток : монографія / Т. В. Калінеску, Ю. А. Романовська, О. Д. Кирилов. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 272 с.
5. **Костирко Л. А.** Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л. А. Костирко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків : Фактор, 2008 – 336 с.
6. **Хомяков В. І.** Управління потенціалом підприємства / В. І. Хомяков, І. В. Бакулін. – К. : Кондор, 2007. – 400 с.
7. **Бачевський Б. Є.** Потенціал і розвиток підприємства : навч. посібн. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 400 с.
8. **Чухрай Н. І.** Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення / Н. І. Чухрай. – Л. : Видавництво Національного ун-ту «Львівська політехніка», 2002. — 316 с.
9. **Краснокутська Н. С.** Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
10. **Кузьмін О. Є.** Діагностика потенціалу підприємства / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник // Маркетинг і менеджмент інновацій : науковий журнал. – 2011. – № 1 (2011). – С. 155 – 166.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
13. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-Ш від 12.07.2001 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/господарський_кодекс_україни
15. Наказ МНСУ «Про затвердження Порядку відчуження майна у системі МНС» від 01.04.2011 № 331 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.44985.0>

16. Постанова Правління Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України «Про затвердження Порядку списання майна Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України» від 30.11.2010 № 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0185-11>

17. **Бутинець Ф. Ф.** Бухгалтерський словник / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.

18. **Мочерний С. В.** Основи підприємницької діяльності : [навчальний посібник] / С. В. Мочерний, О. А. Устенко, С. І. Чеботар. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 280 с.

19. **Кузнєцов В.** Великий словник бухгалтера / [уклад. В. Кузнєцов, О. Михайленко]. – 2-ге вид., перероб. і доп.. – Х. : Фактор, 2005. – 532 с.

20. Справочник бухгалтера і аудитора / Под. ред. д-ра екон. наук, проф. Е. А. Мизиковського, канд. екон. наук, доц. Л. Г. Макаровой. – М. : Юристъ, 2001. – 992 с., С. 317.

21. **Борисов А. Б.** Большой энциклопедический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2001. – 868 с.

22. Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 1999. – 574 с.

23. **Нагнибіда В. І.** Речові права на чуже майно: досвід правового регулювання зарубіжних країн : монографія. – К. : НДІ приват. права і підприємства АПРН України, 2009. – 181 с.

24. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку для державного сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/document/81046/B4.pdf8

25. **Волков А. И.** Управление имуществом потенциалом машиностроительных предприятий на основе стоимостного подхода : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.05 / А. И. Волков ; Институт управления, бизнеса и технологий. – М., 2011. – 24 с.

26. Оцінка майна в Україні. Т. 1. Нерухоме майно : монографія / Л. І. Вороніна, В. Є. Воронін, В. Г. Лісник, В. М. Поліщук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 217 с.

27. **Денисюк О. Г.** Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / О. Г. Денисюк ; Укр. н.-д. ін-т продуктивності АПК. – К., 2010. – 21 с.

28. **Добикіна О. К.** Потенціал підприємства: формування та оцінка : навчальний посібник / О. К. Добикіна, В. С. Рижигов, С. В. Касьянюк, М. Є. Кокотько, Т. Д. Костенко, А. А. Герасимов. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 208 с.

REFERENCES

Bybyk, S. P., and Siuta, H. M. *Slovnnyk inshomovnykh sliv: tlu-machennia, slovtvorenna ta slovvzhyvannia* [Dictionary of foreign words: interpretation, derivation and usage]. Kharkiv: Folio, 2006.

Bachevskiy, B. Ie., Zablodska, I. V., and Reshetniak, O. O. *Potentsial i rozvytok pidpriemstva* [Potential and development enterprise]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2009.

Busel, V. T. *Velykyi tlmachnyi slovnnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Great Dictionary of the modern Ukrainian language]. K. ; Irpin: Perun, 2002.

Butynets, F. F. *Bukhhalterskyi slovnnyk* [Accounting Dictionary]. Zhytomir: Ruta, 2001.

Borisov, A. B. *Bolshoy entsiklopedicheskiy slovar* [Great Encyclopedic Dictionary]. Moscow: Knizhnyy mir, 2001.

Bolshoy bukhhalterskiy slovar [Large accounting dictionary]. Moscow: Institut novoy ekonomiki, 1999.

Chukhrai, N. I. *Formuvannia innoivatsiinoho potentsialu pidpriemstva: marketynhove ta lohystichne zabezpechennia* [Formation innovatsiynoho potential of the company: marketing and logistics]. Lviv: Lvivska politekhnika, 2002.

Denysiuk, O. H. "Mainovyi potentsial pidpriemstva: sutnist, vidtvorenna, upravlinnia" [Property potential of the enterprise: the nature, playback controls]. *Avtoref. ... dys. kand. ekon. nauk : 08.00.04*, 2010.

Dobykina, O. K., Ryzhykov, V. S., and Kasianiuk, S. V. *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka* [Potential Company: development and evaluation]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.

Fedonin, O. S., Riepina, I. M., and Oleksiuk, O. I. *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka* [Potential Company: development and evaluation]. Kyiv: KNEU, 2004.

Kalinesku, T. V., Romanovska, Yu. A., and Kyrylov, O. D. *Stratehichnyi potentsial pidpriemstva: formuvannia ta rozvytok* [The strategic potential of the company: formation and development]. Luhansk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 2007.

Kuznietsov, V., and Mykhailenko, O. *Velykyi slovnnyk bukhhaltera* [Dictionary, accountant]. Kharkiv: Faktor, 2005.

Kostyrko, L. A. *Diahnostyka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stikosti pidpriemstva* [Diagnosis of potential financial and economic viability]. Kharkiv: Faktor, 2008: 336 p.

Khomiakov, V. I., and Bakulin, I. V. *Upravlinnia potentsialom pidpriemstva* [Management of potential business]. Kyiv: Kondor, 2007: 400 p.

Kuzmin, O. Ie., and Melnyk, O. H. "Diahnostyka potentsialu pidpriemstva" [Diagnostic potential of the company]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 1(2011) (2011): 155-166.

Krasnokutska, N. S. *Potentsial pidpriemstva: formuvannia ta otsinka* [Potential Company: development and evaluation]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2005.

Lapin, E. V. *Ekonomicheskii potentsial predpriatiia* [The economic potential of the company]. Sumy: Universitetskaia kniga, 2004: 359 p.

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

[Legal Act of Ukraine] (2001). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

[Legal Act of Ukraine] (2003). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/gospodarskyi_kodeks_ukraini.

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.44985.0>

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0185-11>

"Mizhnarodni standarty bukhhalterskoho obliku dlia derzhavnoho sektoru" [International Accounting Standards for the Public Sector]. www.minfin.gov.ua/document/81046/B4.pdf8

Mochernyi, S. V., Ustenko, O. A., and Chebotar, S. I. *Osnovy pidpriemnytskoi diialnosti* [Basics of Business]. Kyiv: Akademiia, 2005.

Нагнибіда, В. І. *Rechovi prava na chuzhe maino: dosvid pravovoho rehulivannia zarubizhnykh krain* [Proprietary Rights to someone else's property: the experience of legal regulation of foreign countries]. Kyiv: NDI pryvat. prava i pidpriemnytstva APPrN Ukrainy, 2009.

Spravochnik bukhhaltera i auditora [Directory of accounting and auditing]. Moscow: Yurist, 2001.

Volkov, A. I. "Upravlenie imushchestvennym potentsialom mashinostroitelnykh predpriatiy na osnove stoimostnogo pokhoda" [Property management potential engineering companies on the basis of the cost hike]. *Avtoref. dis. kand. ekon. nauk : 08.00.05*, 2011.

Voronina, L. I., Voronin, V. Ie., and Lisnyk, V. H. *Otsinka maina v Ukraini* [Property valuation in Ukraine]. Kyiv: Vyd-vo IEvrop. un-tu, 2005.